

کار عملی بازیگر

رابط بندتی

ترجمه

احمد دامود

تهران

۱۳۸۴

سازمان مطالعه و تدوین کتب علوم انسانی دانشگاهها (سمت)

بندتی، رابرت، ۱۹۳۹ - م.
 کار عملی بازیگر / رابرت بندتی؛ ترجمه احمد دامود. — تهران: سازمان مطالعه و
 تدوین کتب علوم انسانی دانشگاهها (سمت)، ۱۳۸۴.
 هشت، ۳۵۶ ص: مصور. — («سمت»: ۸۸۷، هنر: ۲۸)
 بهاز: ۱۸۵۰۰ ریال.
 ISBN 964-459-935-7
 فهرست نویسی بر اساس اطلاعات فیبا.
 عنوان اصلی:
 The Actor at Work. 8th ed 2001.
 کتابنامه: ص. ۳۵۴-۳۵۶.
 ۱. بازیگری (نمایش). الف. دامود، احمد، مترجم. ب. سازمان مطالعه و تدوین
 کتب علوم انسانی دانشگاهها (سمت). ج. عنوان.
 ک ۲ ب ۹ / PN ۲۰۶۱ ۷۹۲/۰۲۸
 ۱۳۸۴
 کتابخانه ملی ایران
 ۸۴-۳۵۹۰م

سازمان مطالعه و تدوین کتب علوم انسانی دانشگاهها (سمت)

The Actor at Work; Robert Benedetti; USA: Allyn and Bacon, 2001.

کار عملی بازیگر

ترجمه احمد دامود

چاپ اول: بهار ۱۳۸۴

تعداد: ۵۰۰

حروفچینی و چاپ: سمت

قیمت ۱۸۵۰۰ ریال. در این نوبت چاپ قیمت مذکور ثابت است و فروشندگان و عوامل
 توزیع مجاز به تغییر آن نیستند.

آدرس ساختمان مرکزی: تهران، بزرگراه جلال آل احمد، غرب پل یادگار امام (ره)،
 روبروی پمپ گاز، کدپستی ۱۴۶۳۶، تلفن ۲-۴۲۴۶۲۵۰.

www.saml.ac.ir

info@saml.ac.ir

کلیه حقوق اعم از چاپ و تکثیر، نسخه برداری، ترجمه و جز اینها برای «سمت» محفوظ
 است (نقل مطالب با ذکر مأخذ بلامانع است).

سخن «سمت»

یکی از اهداف مهم انقلاب فرهنگی، ایجاد دگرگونی اساسی در دروس علوم انسانی دانشگاهها بوده است و این امر، مستلزم بازنگری منابع درسی موجود و تدوین منابع مبنایی و علمی معتبر و مستند با در نظر گرفتن دیدگاه اسلامی در مبانی و مسائل این علوم است.

ستاد انقلاب فرهنگی در این زمینه گامهایی برداشته بود، اما اهمیت موضوع اقتضا می کرد که سازمانی مخصوص این کار تأسیس شود و شورای عالی انقلاب فرهنگی در تاریخ ۶۳/۱۲/۷ تأسیس «سازمان مطالعه و تدوین کتب علوم انسانی دانشگاهها» را که به اختصار «سمت» نامیده می شود، تصویب کرد.

بنابراین، هدف سازمان این است که با استمداد از عنایت خداوند و همت و همکاری دانشمندان و استادان متعهد و دلسوز، به مطالعات و تحقیقات لازم بپردازد و در هر کدام از رشته های علوم انسانی به تألیف و ترجمه منابع درسی اصلی، فرعی و جنبی اقدام کند.

دشواری چنین کاری بر دانشمندان و صاحب نظران پوشیده نیست و به همین جهت مرحله کمال مطلوب آن، باید بتدریج و پس از انتقادهای و یادآوریهای پیاپی ارباب نظر به دست آید و انتظار دارد که این بزرگواران از این همکاری دریغ نورزند. کتاب حاضر برای دانشجویان رشته هنر (کارگردانی و بازیگری) در مقطع کارشناسی به عنوان منبع اصلی دروس مبانی بازیگری ۱ و ۲ به ارزش ۴ واحد ترجمه شده است. امید می رود که علاوه بر جامعه دانشگاهی، هنرمندان و سایر علاقه مندان نیز از آن بهره مند شوند.

از استادان و صاحب نظران ارجمند تقاضا می شود با همکاری، راهنمایی و پیشنهادهای اصلاحی خود، این سازمان را در جهت اصلاح کتاب حاضر و تدوین دیگر آثار مورد نیاز جامعه دانشگاهی جمهوری اسلامی ایران یاری دهند.

فهرست مطالب

۴۲	عبارت‌بندی حرکت	۱	دباجه
۴۵	خلاصه	۴	پیشگفتار چاپ هشتم
۴۷	درس چهارم: ژست	۵	سپاسگزاری
۴۸	ارتباط از طریق ژست		بخش اول: آماده‌سازی خود
۵۳	خاستگاه ژستها	۱۰	درس اول: بازیگر درون شما
۵۵	ژستهای نهفته در متن	۱۳	مهارت‌های بازیگر
۵۶	خلاصه	۱۴	بازیگری و رشد شخصی
۵۸	درس پنجم: صدای انسان	۱۵	انضباط
۵۹	صدا و عاطفه	۱۷	خلاصه
۶۰	خاستگاه صدا		درس دوم: خلاقیت
۶۲	تولید صدا	۱۹	تنش و کوششهای زاید
۶۳	صدای انسان و دینامیک درونی	۱۹	هوشیاری همراه با آرامش کامل
۶۵	صدا و تلقی	۲۱	تمامی خود بودن
۶۷	استفاده از صدای خودتان	۲۳	ایجاد آرامش
۶۸	خلاصه	۲۵	همین‌جا و همین لحظه
۷۰	درس ششم: گفتار	۲۸	خلاصه
۷۱	روند ایجاد گفتار	۲۹	
۷۳	اصوات خیشومی	۳۱	درس سوم: مرکزیت و حرکت
۷۴	اصوات دهانی: مصوت‌های ساده و مرکب	۳۴	رابطه شما با جاذبه زمین
۷۵	اصوات دهانی: مصمت‌ها	۳۵	مرکز مطلق و صدا
۷۹	گفتار و شخصیت	۳۷	استفاده بازیگر از مرکز بدنش
۸۰	پرورش بیشتر بدن و صدا	۳۸	چرخه انرژی
۸۱	خلاصه	۴۱	استقرار

۱۳۴	رویداد و هدفها	۸۲	درس هفتم: فضای اجرا
۱۳۵	هدفهای مولد	۸۴	صحنه
۱۳۸	مرتبط کردن رویداد با دیگران	۸۷	جهتهای صحنه
۱۳۹	خودانگیختگی	۸۹	ابعاد اجرا
۱۴۰	خلاصه	۹۱	خلاصه

۱۴۲	درس دوازدهم: رویدادهای قابل اجرا	۹۳	درس هشتم: کار با دیگران
۱۴۴	تعریف رویداد قابل اجرا	۹۴	مرکز بدن و ایجاد ارتباط
۱۴۶	واحدهای رویداد	۹۷	تعهد، حمایت و ارتباط با یکدیگر
۱۴۹	شرایط محیطی خاص (موقعیت)	۱۰۰	کار گروهی و همکاری متقابل
۱۵۴	خلاصه	۱۰۶	خلاصه

درس سیزدهم: ساختار و حرکت روان

۱۵۶	نمایشنامه
	عمل و عکس العمل: زندگی بخشیدن
۱۵۸	به صحنه
۱۶۰	ساختار نمایشنامه
۱۶۳	کشمکش در نمایشنامه
۱۶۵	خلاصه

۱۶۸	درس چهاردهم: بخشهای یک صحنه
۱۷۱	تحلیل بخشها: موسیقی نقش
۱۷۶	ساختار صحنه
۱۸۰	خلاصه

۱۸۲	درس پانزدهم: خط سراسری و هدف نهایی
۱۸۵	هدف نهایی
۱۹۰	خلاصه

بخش سوم: شخصیت پردازی

۱۹۵	درس شانزدهم: عملکرد و عناصر شخصیت
۱۹۵	عملکرد دراماتیک

بخش دوم: رویداد

۱۰۹	درس نهم: رویداد
۱۱۰	رویداد به تعریف استانیسلاوسکی
۱۱۱	رویداد در زندگی
۱۱۴	رویدادهای درونی و بیرونی
۱۱۶	باورپذیری
۱۱۷	وانمود کردن
۱۱۹	خلاصه

۱۲۰	درس دهم: رویداد و روند بازیگری
۱۲۰	انزوا در جمع
۱۲۱	خود آگاهی دو گانه
۱۲۳	رویداد و حالات عاطفی
۱۲۵	رویداد و شخصیت
۱۲۶	شخصیت پردازی و اگر جادویی
۱۲۸	روند بازیگری
۱۳۰	خلاصه

۱۳۲	درس یازدهم: نیازها، رویدادها و هدفها
۱۳۳	خواستها و نیازها

۱۹۷	ویژگیهای کاربردی و همانندی شخصیت	۲۶۲	درس بیستم: عواطف شخصیت
۱۹۸	طبقه‌بندی ویژگیهای شخصیت		از رویداد به حالت عاطفی: کار کردن
۱۹۹	ویژگیهای جسمانی	۲۶۳	از بیرون به درون
۲۰۱	ویژگیهای اجتماعی		از فکر به حالت عاطفی: کار کردن
۲۰۳	ویژگیهای روانشناختی	۲۶۵	از درون به بیرون
۲۰۵	ویژگیهای اخلاقی		یادآوری حالت عاطفی و جایگزینی
۲۰۶	رعایت اقتصاد در شخصیت‌پردازی	۲۷۴	نقش عواطف در اجرا
۲۰۸	فهرست بررسی شخصیت	۲۷۵	خلاصه
۲۰۸	خلاصه		
۲۱۰	درس هفدهم: ذهن شخصیت		بخش چهارم: روند کار در تمرینها
۲۱۵	ضربه درونی عکس‌العمل		درس بیست و یکم: روند تمرین ۱:
۲۱۷	انتخاب	۲۸۱	دریافت محتوا
۲۲۱	رویدادهای خود به خودی	۲۸۲	آزمون انتخاب بازیگران
۲۲۳	رویداد مستقیم و غیرمستقیم	۲۸۶	آماده شدن و کار در خانه
۲۲۵	عمل نکردن: سرکوب	۲۹۰	روخوانی اولیه متن
۲۲۶	خلاصه		کنار گذاشتن متن و ایستاده گرفتن
		۲۹۲	کشف رویداد
		۲۹۴	خلاصه
۲۲۹	درس هجدهم: زبان شخصیت		
۲۳۱	انتخاب کلمات: متن و زیرمتن		درس بیست و دوم: روند تمرین ۲:
۲۳۴	ضرباهنگ	۲۹۶	گسترش شکل اجرا
۲۳۸	آهنگ گفتار	۲۹۶	پایه‌ریزی موسیقی نقش
۲۴۱	تصویر ذهنی	۲۹۸	میزانسن
۲۴۳	خلاصه	۳۰۱	توجیه میزانسن
۲۴۵	درس نوزدهم: بدن شخصیت		نقشه صحنه: دکور و وسایل صحنه
۲۴۶	نمود شخصیت در بدن	۳۰۶	خلاصه
۲۴۷	مرکز شخصیت		
۲۵۰	جریان انرژی جسمانی		درس بیست و سوم: روند تمرین ۳:
۲۵۲	شخصیت و جسم	۳۰۸	آماده شدن برای افتتاح
۲۵۳	تنظیم بدن با شخصیت		شکل دادن به اجرا و تنظیم گام آن
۲۶۰	خلاصه	۳۱۲	تطابقهای نهایی

۳۲۳	شما و کارگردان	۳۱۳	تمرین با لباس و عناصر تکنیکی
۳۲۵	ترس از شکست	۳۱۵	پیشرفت پس از افتتاح
۳۲۷	آرزوی توفیق	۳۱۷	خلاصه
۳۲۹	احساس داشتن هدف		
			درس بیست و چهارم: بازیگر، به هنگام
۳۳۵	کلام آخر: دگرگونی	۳۱۸	اجرا
۳۳۷	ضمایم	۳۱۸	حمایت از یکدیگر
۳۵۴	کتابنامه	۳۲۰	گفتگوی باز و آزاد

دیباچه

تد دانسون^۱

سی سال قبل، هنگامی که باب بندتی^۲ استاد کلاس بازیگری در سال دوم دانشگاه کارنگی تک^۳ بود، من برای اولین بار به عنوان دانشجوی وی، او را ملاقات کردم. از همان زمان که او را شناختم، وی همواره به کاوش، کشف و ارائه آنچه معنا و مفهوم بازیگری است پرداخته است.

کلاسهای او مرا سرشار از هیجانی می کرد که ورزشکاران هنگام دست یافتن به موفقیتی جدید در خود احساس می کنند. او به من آموخت که چگونه بازیگری را از ذهنم، از حالت نظری اش، خارج کنم و آن را در بدن خود، در عمل و در رویداد بیابم. او به من قدرت تمرکز داد تا ذهنم انگیزه هایم را سانسور نکند.

حضور او مفرح نیز بود و بذر این فکر را در ذهن من کاشت که بازیگری و اجرا می تواند سرشار از شادی و نشاط باشد؛ بدین خاطر همیشه از وی سپاسگزارم؛ زیرا از نظر من بازیگری به هر شکل خود، خواه به شکل بازیهای کودکانه یا به شکل مراسمی برای تجلیل عمیق از زندگی، اگر هیچ چیز دیگر هم نباشد، آکنده از شور و نشاط است. از نظر من، بازیگری بهانه ای عالی است تا زندگی را، تا آنجا که ممکن است، به طور کامل زندگی کنیم.

1. Ted Danson

2. Bob Benedetti

3. Carnegie Tech

مادرم دعایی می کرد که برای همیشه در خاطرم مانده است: «پروردگارا کمکم کن که انسان کاملی شوم». وظیفه همه ما در زندگی این است که شرایط انسانها را درک و انسان بودن خویش را به طور کامل تجربه کنیم. وظیفه شما نیز به عنوان بازیگر این است که تجارب انسانی خود را، به گونه ای که زندگی دیگر انسانها را ارتقا بخشد و روشن کند، منعکس کنید.

شما به عنوان یک بازیگر، مدافع آرمانها هستید. شخصیتهایی که نقششان را ایفا می کنید آرمان و هدفی دارند، و این به عهده شماست که با احترام کامل و تعهد به آن آرمانها، چنانکه گویی زندگی یک انسان وابسته به آن است — که در واقع چنین نیز هست — از آنها دفاع کنید.

برای اینکه توان چنین کاری را بیابید باید در فن بازیگری استاد شوید. در این راه به جسم خود، صدا و افکار و احساسات خود، تا آنجا که شرایط انسانی امکان می دهد، قدرت می بخشید. همچنین، باید توانایی منعکس کردن همه آنها را، و نه فقط بخش کوچکی که در آن احساس راحتی می کنید، بیابید.

زندگی شخصی تان نیز باید به همین گونه باشد: باید پاسخهای ساده و راحت را رها کنید و به دنبال کشف ابعاد ترسناک وجود خود و زندگی باشید؛ زیرا در تحلیل نهایی شما چیزی جز خودتان، درونیاتان، حقایق وجودتان و برشی از شرایط انسانی خودتان ندارید که آن را عرضه کنید. همچنان که در این مسیر رشد می کنید، به یاد داشته باشید که به عنوان یک بازیگر، در هر لحظه از این سفر شخصی، فقط خود را ارائه می دهید: آن کسی که در آن لحظه هستید برای ارائه کافی است.

در مسیر یافتن تسلط کامل در این فن، توجه خویش را به بیرون از خود متمرکز کنید. نگران خودتان نباشید، به دیگران فکر کنید. نگران این مسأله نباشید که خودتان را جذاب نشان دهید، تنها به دیگر افراد و به خود زندگی توجه و علاقه داشته باشید. دانستن همه فنون دنیا بی معنا خواهد بود مگر آنکه شما هم چیز بالارزشی به آن بیفزایید؛ فن در واقع ابزاری است برای بیان آنچه شما می خواهید درباره شرایط انسانها، از طریق شخصیتی که بازی می کنید، بگویید.

از دیدگاه من، بازیگری فی‌نفسه بخشی از روند زندگی است. آنچه قرار است به عنوان یک انسان در من رشد کند، یا در زندگی روزانه‌ام اتفاق می‌افتد یا در بازیگری‌ام، این دو کاملاً درهم تنیده شده‌اند. این آمیخته شدن بازیگری و زندگی‌ام، هنگامی که مشغول بازی در فیلم، تئاتر، یا هر نوع کار خلاقه گروهی هستم، به بهترین وجه خود را نشان می‌دهد. در این مواقع که همگی حول یک هدف همگانی با یکدیگر هماهنگ شده‌اند، هیچ امری تصادفی اتفاق نمی‌افتد. هر چه در خانه‌ام، در راهم برای رفتن به سرکار، یا در برابر دوربین اتفاق می‌افتد همه سهمی در هدف خلاقه‌مان دارند. تنها هنگامی که بازیگری خود را از زندگی خویش جدا نگه دارید، برای هم ایجاد مزاحمت می‌کنند، ولی هنگامی که با یکدیگر همسو باشند به هم کمک می‌رسانند. بدین ترتیب، می‌توان با تلاش در راه انسانی کاملتر شدن، بازیگر بهتری شد، و با بازیگر بهتری شدن، می‌توان انسان کاملتری شد.

به فن بازیگری برگردیم.

پیشگفتار چاپ هشتم

اکنون سی سال از چاپ اول کار عملی بازیگر می‌گذرد. در طول این سالها، بسا رسیدن به درک بهتری از روند بازیگری توانسته‌ام هر یک از چاپهای بعدی را منسجم‌تر و ساده‌تر ارائه کنم؛ چاپ هشتم این کتاب نیز از این قاعده مستثنا نیست. بخشهایی که در چاپهای قبلی حذف شده بودند، بخصوص قسمتهای مربوط به صدا و بیان، برای ارائه چشم‌انداز جامع‌تری از مهارتهای اصلی بازیگری مجدداً در این چاپ اضافه شده‌اند.

در حالی که مطالب اصلی این کتاب همچنان به اجرای زنده بر روی صحنه تئاتر مربوط می‌شود، فعالیتهای شخصی‌ام در ده سال گذشته به طور کامل در قلمرو فیلم و تلویزیون بوده است. در دو چاپ گذشته، با طرح نیازهای دوربین سعی کردم که به مطالب کتاب وسعت بیشتری بدهم، اما به این نتیجه رسیدم که بازیگری برای فیلم و تلویزیون از چند جهت، به طور اصولی، با اجرای زنده بر روی صحنه تئاتر متفاوت است. بنابراین، گرچه ذکر بعضی مطالب درباره نحوه کار در مقابل دوربین در این چاپ هنوز از اهمیت برخوردار است، کتاب جداگانه‌ای به نام *اکشن! اصول و تکنیک بازیگری برای فیلم و تلویزیون*^۱ تألیف کرده‌ام که دیدگاه موجود در همین کتاب را به طور مشخص با الزامات بازیگری در برابر دوربین تطبیق داده است.

باب بندتی

1. *Action! Acting for Film and Television*

سپاسگزاری

بسیار خوشحالم که طی سی سال گذشته با چاپهای جدیدی که تقریباً هر چهار سال یک بار از این کتاب به بازار آمده است این فرصت را یافته‌ام تا درک فزاینده خود را از روند بازیگری توضیح دهم. از اعضای تحریریه و دست‌اندرکاران بخش تولید در مؤسسه انتشاراتی آلین و بی‌کان^۱ برای چاپ هشتم این کتاب تشکر می‌کنم. از کلیه مربیان و دانشجویانی که در طول این سالها نظر خود را درباره این کتاب ابراز داشته‌اند، از ویراستاران چاپ هشتم کتاب، از نانسی ای سیلوا، کالج امریکن ریور، ربکا هیلی کر، دانشگاه وایومینگ و مت‌تام لن ویچ از دانشگاه سوثرن متدیست سپاسگزارم.

بیش از همه از والدینم، لولا و دینو، برای همه آنچه در زندگی به من بخشیده‌اند تشکر می‌کنم و این چاپ را به روان پدرم که خیلی زود ما را ترک گفت، تقدیم می‌دارم.

آماده‌سازی خود

درس اول: بازیگر درون شما

درس دوم: خلاقیت

درس سوم: مرکزیت و حرکت

درس چهارم: ژست

درس پنجم: صدای انسان

درس ششم: گفتار

درس هفتم: فضای اجرا

درس هشتم: کار با دیگران

بودائیان روند رشد شخصی انسان را امری «سه مرحله‌ای» توصیف می‌کنند. مرحله نخست به همان ترتیبی که باغبان خاک را آماده می‌کند تا پذیرای بذر گیاه باشد، با آماده‌سازی «زمین» آغاز می‌شود. سپس مسیرهای کاشت و آبیاری به صورت شیارهایی ایجاد می‌شود تا باغبان بذر را در آنها بکارد و نهالهای جوان را آبیاری کند. سرانجام، با مواظبت مداوم باغبان و هرس کردن نهالها، که همواره با توجه و احترام به سرشت گیاه انجام می‌شود، گیاهان به میوه می‌نشینند.

ما نیز به منظور نظم دادن به آموزش بازیگری، این طرز فکر سه مرحله‌ای را که شامل زمین، شیار و به میوه نشستن است به کار می‌گیریم. نخستین بخش این کتاب با شما آغاز می‌شود. شما یعنی بدن شما، صدا، افکار و احساسهای شما. شما به منزله آن «زمین» هستید، شما به عنوان بازیگر، خود ابزار کار خود هستید.

بخش دوم کتاب به باز کردن «شیار»ها اختصاص دارد که مفهوم آن رویداد^۱ است. در این بخش توانایی‌تان را در تجربه کردن نیازها و افکار شخصیت در چهارچوب موقعیت داده شده کشف و همچنین خود توانایی خویش را در ارائه آنچه شخصیت برای رسیدن به آن نیازها انجام می‌دهد بررسی می‌کنید.

شخصیت‌پردازی^۲ سومین بخش کتاب را، که همان «به میوه نشستن» است، تشکیل می‌دهد. با بنا کردن آنچه در رویداد کشف کرده‌اید، خلاقیت هنری فزاینده‌ای را در خود گسترش می‌دهید که در خدمت آفرینش نقش قرار می‌گیرد. آخرین بخش به جزئیات روند انجام کار که اکثر نمایشهای اجرا شده و فیلمها به آن روش خلق شده‌اند، می‌پردازد.

تمرینها و نمونه متون؛ هر یک از درسهای این کتاب تمرینهایی به همراه دارد. این روش برای کشف و پیشرفت شما برنامه‌ریزی شده و تقریباً با توجه به

۱. action، جهت دستیابی به اطلاعات بیشتر در زمینه برابر نهاده این اصطلاح، ر. ک.: ضمیمه ج در پایان کتاب (م).

2. characterization

سرشت یادگیری انسان در رسیدن به شناخت و ایجاد مهارت‌ها مرتب شده است. تجاری که این تمرین‌ها به دست می‌دهند، برای درک حقیقی مقولات موردنظر این کتاب (چه از نظر جسمی و چه ذهنی)، بسیار اساسی است. این تمرین‌ها نتایج «آنی» ندارد، بنابراین فقط دستورالعمل‌ها را تعقیب کنید و بعد ببینید چه اتفاقی می‌افتد.

علاوه بر تمرین‌ها، درس‌های انتهایی کتاب مثالهایی از دو متن نمایشی را نیز ارائه می‌دهند و در پایان کتاب، در بخش ضمیمه الف، صحنه‌ای از هر یک از این دو نمایشنامه به عنوان نمونه آورده شده است. این نمایشنامه‌ها عبارتند از: مرگ یک فروشنده^۱، نوشته آرتور میلر و باغ وحش شیشه‌ای^۲، نوشته تنسی ویلیامز.^۳ برای شما بسیار مفید است که هم‌اکنون این صحنه‌ها را مرور کنید و بسیار مفیدتر است اگر تمامی این نمایشنامه‌ها را، که صحنه‌هایی از آنها برایتان انتخاب شده، بخوانید. در این صورت، بمراتب بهتر می‌توانید از مطالبی که در کتاب مطرح شده، استفاده کنید.

1. *Death of a Salesman*

2. *The Glass Menagerie*

۳. طبق متن اصلی صحنه‌ای از نمایش تلویزیونی شادیها (*Cheers*) اثر تام ریدر نیز در بخش ضمایم آمده است که در ترجمه فعلی به علت ناآشنایی خوانندگان ایرانی با طرح کلی و جزئیات آن، به ناچار حذف شده است (م).